Algemene beschouwingen begroting 2027

‘Kleine plus vandaag, grote keuzes morgen’

Asten, 10 november 2026

Voorzitter, alle andere aanwezigen hier in de raadszaal, op de publieke tribune, kijkers en luisteraars thuis,

Allereerst danken we de ambtelijke organisatie voor de heldere en goed leesbare begroting 2027. Afgelopen donderdag kregen we tijdens een rondleiding een super interessant inkijkje in het werk van de verschillende afdelingen. Wat Samen voor Asten daarbij vooral opviel, was het enthousiasme en de betrokkenheid van alle ambtenaren. Heel mooi om te zien met hoeveel energie en bevlogenheid zij zich inzetten voor onze gemeente. En voorzitter, ook onze griffie verdient een woord van dank. Voor de ondersteuning, de betrokkenheid en het vele werk dat het hele jaar door achter de schermen wordt verricht. Dan volgt nu onze beschouwing op de begroting 2027:

De begroting voor 2027 is sluitend, maar met een plus van slechts € 4.000 houdt het niet over. De jaren daarna laten een nog veel somberder beeld zien: sterk oplopende tekorten en steeds minder financiële ruimte. En we weten mede waardoor dit komt. Voorzitter, ik hoor mezelf deze woorden al een aantal jaren zeggen: de structurele korting van € 1,6 miljoen op het gemeentefonds, de aftopping van het herijkingsvoordeel en de duidelijkheid die ons al jaren door het Rijk wordt beloofd, maar steeds verder vooruit wordt geschoven. ‘Later’, horen we dan. En ‘later’ is inmiddels 2029 geworden.

Tegelijkertijd staan we voor een aantal belangrijke investeringsopgaven. Denk aan de realisatie van een school in Loverbosch en de binnensportaccommodaties. Stuk voor stuk belangrijke opgaven voor de ontwikkeling en leefbaarheid van onze gemeente, maar ook investeringen met forse financiële consequenties. Onze ambities zijn groot, maar onze financiële ruimte is beperkt. De onzekerheid vanuit het Rijk kunnen we helaas niet wegnemen, maar dit ontslaat ons ook niet van de verantwoordelijkheid om zélf keuzes te maken.

Samen voor Asten vindt het dan ook een goede zaak dat we met het zero-based-budgetingtraject (ZBB-traject), inmiddels omgedoopt naar zero-based-besturentraject, zelf de regie nemen. Het ZBB-traject moet ons helpen keuzes te maken die leiden tot een structureel financieel gezonde en toekomstbestendige gemeente. Met elkaar hebben we afgesproken dat er in dit traject geen heilige huisjes zijn en dat alles bespreekbaar is. Dat vraagt om een open blik en de bereidheid om eerdere keuzes opnieuw tegen het licht te houden. Keuzes maken betekent ook durven besluiten wat we níét meer doen. Tegelijkertijd moeten we ons realiseren dat wat je eenmaal afbreekt, niet zomaar terugkomt. Juist daarom moeten we zorgvuldig afwegen welke voorzieningen en activiteiten we willen behouden en waar ruimte ontstaat voor nieuwe prioriteiten.

Met het Astens Manifest hebben raad en college afspraken gemaakt over hoe we met elkaar willen samenwerken. Maar hoe geven we daar in de praktijk invulling aan? Het Rekenkameronderzoek *‘Focus, grip en sturing’* van eerder dit jaar houdt ons op dat punt een spiegel voor. De Rekenkamer constateerde dat de onderlinge verhoudingen goed zijn, maar dat de raad te vaak afwachtend en volgend is en onvoldoende zelf richting geeft. Samen voor Asten herkent dit beeld en vindt dat we de aanbevelingen serieus moeten oppakken. Want zolang raad en college op elkaar blijven wachten, blijven we rondjes rijden op dezelfde rotonde. Zero-based-besturen biedt ons de gelegenheid om eindelijk een afslag te nemen. Dat vraagt van raad en college dat we ieder onze eigen verantwoordelijkheid nemen, samen prioriteiten stellen en daadwerkelijk keuzes durven maken. Daarbij moeten we oog houden voor de toenemende druk op onze ambtelijke organisatie. Dat betekent: realistische ambities en keuzes die passen bij de (soms schaars) beschikbare capaciteit.

Verantwoord besturen houdt voor Samen voor Asten ook in dat we verder kijken dan de eigen gemeentegrenzen. Bij de ontwikkeling van nieuw beleid en nieuwe activiteiten moeten we onszelf steeds de vraag stellen of samenwerking met andere gemeenten meerwaarde biedt. Niet iedere gemeente hoeft immers zelf het wiel uit te vinden. Door beleid en uitvoering waar mogelijk op elkaar af te stemmen, voorkomen we onnodige verschillen, vereenvoudigen we de samenwerking en besparen we bovendien op ambtelijke capaciteit.

Samen voor Asten wil vandaag allerminst op de uitkomsten van het ZBB-traject vooruitlopen. Wel willen we in deze beschouwing per programma een aantal punten aanstippen die voor ons belangrijk zijn en onze politieke uitgangspunten weerspiegelen.

Programma 1: Bestuur en Veiligheid

Goed dat bij het opstellen van de nieuwe Toekomstagenda Asten 2040 realisme en uitvoerbaarheid als uitgangspunten dienen. Samen voor Asten vindt het belangrijk dat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties nadrukkelijk hier bij worden betrokken. Tegelijkertijd moet deze agenda geen wensenlijst worden, maar duidelijk maken wat we als gemeente daadwerkelijk willen én kunnen realiseren.

Vanaf 2028 verandert de financiering van de lokale omroepen. Een rechtstreekse rijksbijdrage vervangt de gemeentelijke subsidies en de bijdrage van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek. Die dreigt onvoldoende te zijn om de huidige redactionele capaciteit van Mediacentrum Helmond-De Peel te behouden. Professionele, onafhankelijke en lokaal verankerde journalistiek is van groot belang voor onze lokale democratie. Inwoners moeten kunnen volgen wat er in hun omgeving gebeurt en ook de gemeenteraad moet kunnen rekenen op kritische journalistieke verslaggeving. Samen voor Asten steunt daarom de gezamenlijke lobbybrief aan de VNG van de vier colleges van Helmond, Deurne, Asten en Someren met het verzoek om bij het Rijk aandacht te vragen voor de ontoereikende financiering.

Samen voor Asten ziet digitalisering en de inzet van AI als kans om processen efficiënter in te richten. Dat juichen we zeker toe, maar we vinden ook dat dit niet ten koste mag gaan van de toegankelijkheid en persoonlijke benadering van onze inwoners. Digitaal waar het kan, persoonlijk waar het nodig is.

Tot slot blijft veiligheid voor ons een belangrijk aandachtspunt. Samen voor Asten steunt de aanpak van ondermijnende criminaliteit en de versterking van de digitale weerbaarheid van onze inwoners. Daarnaast vragen we blijvende aandacht voor de veiligheid en weerbaarheid van politici, bestuurders en medewerkers. Iedereen moet zich veilig kunnen inzetten voor onze lokale gemeenschap.

Programma 2: Ruimtelijk Domein

We nemen deel aan de voorbereidingen voor de nieuwe OV-concessie. Eerder heeft Samen voor Asten haar voorkeur uitgesproken voor een busverbinding die station Deurne beter bereikbaar maakt, bijvoorbeeld vanuit Heusden. De signalen zijn op dit moment niet erg rooskleurig. Toch vindt Samen voor Asten dat we deze wens moeten blijven inbrengen. Niet geschoten is immers altijd mis.

Wij zijn blij dat het college het Bomenrenovatieplan 2017 en de uitbreiding van het bestek boombeheer heeft opgenomen in de activiteitenlijst. Warme zomers en langdurige droogte hebben hun sporen nagelaten in ons bomenbestand. Daarom vinden wij het belangrijk om te blijven investeren in behoud, vervanging en onderhoud van onze bomen. Zo zorgen we ervoor dat toekomstige generaties ook kunnen genieten van een groene, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.

De activiteiten die bijdragen aan een evenwichtig ruimtegebruik in het buitengebied volgen wij met bijzondere aandacht. We zitten midden in een grootschalige transitie van het buitengebied en moeten daarbij scherpe en goed doordachte keuzes blijven maken. Verkeerde keuzes kunnen generaties lang doorwerken en ten koste gaan van de balans tussen wonen, werken, landschap, natuur en recreatie.

Samen voor Asten maakt zich grote zorgen over wat er na alle gebiedsprocessen rondom de Groote Peel uiteindelijk van dit gebied overblijft. Besluiten op regionaal, provinciaal en nationaal niveau bepalen in belangrijke mate de toekomst van het gebied. Hoeveel lokale invloed blijft er dan nog over? En welke garanties en waarborgen zijn er dat de leefbaarheid en economische dynamiek behouden blijven? Samen voor Asten wil voorkomen dat we straks achterblijven met een gebied dat langzaam maar zeker leegloopt. We zien dat het college en de ambtelijke organisatie zich hier actief voor inzetten, maar we vinden ook dat de raad zijn rol steviger moet pakken. Daarom heeft onze fractie via de agendacommissie NOVEX De Peel uitgenodigd om in de eerstvolgende commissie Ruimte uitleg te geven over de plannen. We willen dan vooral duidelijk krijgen welke invloed de raad nog kan uitoefenen en welke garanties er zijn voor de toekomst van het gebied.

Bij Bouwen en wonen zien we dat netcongestie de woningbouw vertraagt. Daarnaast komen er met de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting nieuwe taken en verantwoordelijkheden op gemeenten af. Samen voor Asten ziet hierin kansen, maar constateert tegelijkertijd dat er opnieuw taken en verplichtingen bij de gemeente worden neergelegd. Dat vraagt om extra ambtelijke inzet en mogelijk ook financiële middelen, terwijl de beschikbare capaciteit en financiële ruimte al onder druk staan. Hoe kijkt het college naar deze nieuwe opgave en welke gevolgen verwacht het voor Asten?

Programma 3: Sociaal Domein

Binnen het sociaal domein zien we een positieve ontwikkeling. Na jaren van stijgende zorgkosten laten de meest recente cijfers en prognoses een daling zien. Dat is goed nieuws en verdient waardering. Tegelijkertijd blijft voor Samen voor Asten vooropstaan dat inwoners kunnen rekenen op goede, toegankelijke en passende ondersteuning. Achter de cijfers gaan immers mensen en persoonlijke situaties schuil.

Tijdens de themabijeenkomst over het sociaal domein op 27 oktober jl. kregen we waardevolle inzichten in de ontwikkeling van de jeugdzorgkosten en de mogelijkheden van collectieve voorzieningen. Daarbij werd opnieuw duidelijk hoe groot de financiële impact van een kleine groep jeugdigen met complexe zorgvragen kan zijn. Op deze kosten heeft de gemeente bovendien maar minimale invloed. Voor Samen voor Asten staat voorop dat ook deze kwetsbare jeugdigen de zorg moeten krijgen die zij nodig hebben. Dat vraagt niet alleen om passende ondersteuning, maar ook om een goede financiering vanuit het Rijk.

Samen voor Asten steunt de inzet op preventie, normalisering en het versterken van het netwerk rondom inwoners. Ook zien we kansen in het uitbreiden van collectieve voorzieningen. Zoals tijdens de themabijeenkomst treffend werd verwoord: individueel waar nodig, collectief waar mogelijk. Het Sociaal Team Asten en organisaties als Onis Welzijn spelen hierin een belangrijke rol. Daarbij vinden we het belangrijk dat inwoners de weg naar ondersteuning weten te vinden en dat er voldoende deskundigheid en capaciteit beschikbaar is.

Ook binnen het sociaal domein zullen keuzes nodig zijn. Voor Samen voor Asten staat daarbij de maatschappelijke meerwaarde centraal. Kostenbeheersing is noodzakelijk, maar mag niet ten koste gaan van de kwaliteit en toegankelijkheid van noodzakelijke zorg. Bezuinigen op preventie kan op langere termijn immers juist leiden tot hogere kosten. Goede ondersteuning en financiële houdbaarheid moeten daarom hand in hand blijven gaan.

Programma 4: Financiën, Control en Economie

Samen voor Asten vindt een sterke lokale economie belangrijk voor de werkgelegenheid, onze voorzieningen en de leefbaarheid van Asten. Van belang is dan ook dat er voldoende ruimte blijft voor lokaal ondernemerschap. We ondersteunen de inzet op een nieuw lokaal bedrijventerrein en volgen ook met belangstelling de voorbereidingen voor Regionaal Bedrijventerrein Brainport Oost. Daarbij vinden we het belangrijk dat de belangen en mogelijkheden van onze lokale ondernemers goed in beeld blijven. Voor Regionaal Bedrijventerrein Brainport Oost is een afzonderlijk kredietvoorstel voor de plankosten aangekondigd. In de begroting is hiervoor nog geen concreet bedrag opgenomen. Kan het college aangeven wanneer de raad dit voorstel kan verwachten en wanneer meer duidelijkheid ontstaat over de financiële verplichtingen en risico's voor Asten?

Ook het grondbedrijf vraagt om aandacht. Ondanks de positieve verwachtingen zijn er aanzienlijke voorzieningen getroffen voor verlieslatende grondexploitaties. Gezien onze ruimtelijke ambities vinden wij het belangrijk dat de financiële risico's goed in beeld blijven en de raad hierover tijdig wordt geïnformeerd.

Bij de verdere ontwikkeling van het centrum vindt Samen voor Asten het belangrijk dat de belangen van ondernemers, bewoners en bezoekers zorgvuldig worden meegewogen. Leefbaarheid en ondernemerschap moeten daarbij in balans blijven. Wij willen dat voetgangers zich op de Markt vrij kunnen bewegen en dat ongewenst autoverkeer wordt geweerd.

Samen voor Asten ziet zeker kansen in een gemeentebreed ondernemersfonds om de samenwerking tussen ondernemers te versterken. In de begroting staat dat het fonds in 2027 wordt ingevoerd, terwijl tegelijkertijd nog onderzoek wordt gedaan naar de voor- en nadelen. Kan het college verduidelijken welke stappen in 2027 worden gezet en wanneer de raad een concreet voorstel kan verwachten?

Als laatste willen we nog stilstaan bij de lokale lasten. De lokale lastendruk stijgt in 2027 met 4,4%. We begrijpen dat ook gemeenten te maken hebben met stijgende kosten, maar tegelijkertijd moeten we oog houden voor de betaalbaarheid voor onze inwoners. Zeker met het oog op de financiële uitdagingen vanaf 2028 vinden wij het belangrijk dat we bij toekomstige keuzes niet alleen kijken naar wat de gemeente kan dragen, maar ook naar wat we van onze inwoners kunnen vragen.

Tot slot

Samen voor Asten kan instemmen met de begroting 2027 zoals die nu voorligt.

Voorzitter, als ik hier over een jaar weer sta, hoop ik dat we samen met trots kunnen terugkijken op een jaar waarin we moeilijke, maar noodzakelijke keuzes hebben durven maken. Keuzes waarmee we een stevige basis hebben gelegd voor de toekomst van Asten, Heusden en Ommel.

Tot zover onze eerste termijn.

Fractie Samen voor Asten:

Anouk Eickmans - Wilbers	Angelique Paula
Tiny van den Eijnden	Twan van Teeffelen
Marieke van Oosterhout - van der Zand	Frank van der Velden